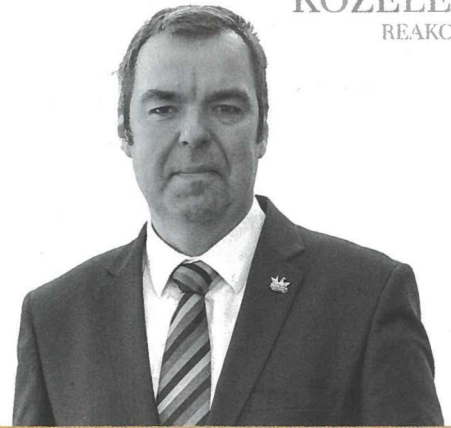

Apponyi Albert emlékezete

L. SIMON LÁSZLÓ | ÍRÓ, ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

A trianoni békediktátum 100. évfordulója méltán fordította a közvélemény figyelmét gróf Apponyi Albert személyére, politikai pályájára, illetve nagyívű védőbeszédére, amelyet a magyar delegáció nevében mondott el a békekonferencián 1920. január 16-án. Utóbbi hallhattuk a közrádióban, és részévé vált több színházi előadásnak is (amelyeket a koronavírus miatt sajnos csak kevesen láthattak). A székesfehérvári Vörösmarty Színház Szikora János rendezte *Trianon* drámájában, Sárosi István darabjának ősbemutatóján Trokán Péter alakította Apponyit, a Nemzeti Színházban pedig Vidnyánszky Attila *Tizenhárom almafa* című hatalmas operájában Rátóti Zoltán adja elő – hihetetlen drámai erővel – a magyar gróf teljes védőbeszédét.

Apponyi szónoklata igazi retorikai teljesítmény volt, értékéből és jelentőségéből mit sem von le, hogy a béketárgyalás folyamatában érdemi fordulatot nem váltott ki. A személyét és a politikáját viszont még napjainkban is komoly viták övezik, sok máig érvényes megállapítása mellett olyanokat is citálhatnánk, amelyek már a saját korukban sem minősültek korszerűnek vagy éppen Magyarország számára hasznosnak. Talán éppen ezért van igazság Aradszki András országgyűlési képviselő véleményében: korábban Apponyi maga is sokat tett azért, hogy a nevezetes beszédét elmondhassa. A grófnak a körülöttük és velünk együtt élő nemzetiségekről vallott véleménye még a tényszerű adatok sorolása ellenére is sértő volt, s azt a részben hamis sztereotípiát erősítette, hogy a magyarság durván elnyomta a Kárpát-medencében élő nemzetiségeket: „Nem látom be, hogy a nemzetiségi elv, a nemzeti homogenitás elve nyerne ezen feldarabolás által. (...) Csak egyszerűen megállapítani kívánom azt a tényt, hogy e következmény a nemzeti hegemoniának átruházása lenne oly nemzetiségekre, amelyek jelenleg többnyire alacsonyabb kulturális fokon állanak. Következtetésem igazolására egy pár számadatot idézek. A magyarságnál az írni és olvasni tudók arányszáma megközelíti a 80 százalékot;

a magyarországi németeknél a 82 százalékot; a románoknál a 33 százalékot...”

Azonban a rendkívüli műveltségű és felkészültségű egykori miniszternek a felvetései elsöprő többségében igaza volt. Ezért is méltó arra, hogy országunk felszabadulásának 100. évfordulóján szobrot állítsunk neki. Pokorny Attila marosvásárhelyi születésű művész készített egy kiváló tervet, s gondoltuk, közadakozásból felállítjuk a megújult kápolnásnyéki Vörösmarty Mihály-emlékház parkjában egy oda álmódott nemzeti panteon első darabjaként. Szűk körben közadakozást kezdeményeztünk, eleve felkészülve a csalódásra, arra, hogy a járvány sújtotta lakosságot nehezen fogjuk egy ilyen ügy mellé állítani, s a megyénk igazán nagy vállalkozóinak ilyen célra nem lesz pénzük. Szerencsére a félelmünk első részében nem volt igazunk, nagyon sokan jelentkeztek a felhívásra, s a sok jóakarató ember gyakorlatilag bő egy hét alatt összeadta a felállításához szükséges forrást. Valaki ötezer, valaki százezer forintot küldött, mi mindennek egyformán örültünk, az önzetlenség valamennyi megnyilvánulását egyaránt megbecsüljük.

„A szónoklat értékéből mit sem von le, hogy a béketárgyalás folyamatában érdemi fordulatot nem váltott ki”

Míndez reményt és hitet ad, tudva, hogy a nemzeti összetartozás napján kívül is össze tudunk fogni jó és fontos ügyekben. Apponyi szobra emlékeztetni fog bennünket arra, hogy a történelmi igazságtétel utáni vágyunk ma is jogos. Orbán Viktor Sátoraljaújhelyen elhangzott emlékbeszédében joggal emelte ki: „A történelem igazságtételét a legnagyobbak sem kerülhetik el. S ahogy igaz, hogy összeszűnő, ami összeszűnő, úgy igaz, hogy ami nem tartozik össze, az szét is esik. Jól mondták száz évvel ezelőtt: mi még ott leszünk azok temetésén, akik bennünket akartak sírba tenni. Mi, magyarok viszont maradunk, akárhogy fordul is a szél. Megmaradunk, mert itthon vagyunk. Itthon vagyunk, és ezért megmaradunk. A magyarság az emberi szív módjára hol összehúzódik, hol kitágul, de lényegében ezeregyszáz éve ott él, ahol a nagy államalapítóink kijelölték a helyét. Méltósággal őrizzük a Kárpát-medencét, amely küldetésünk is.”

mi